

Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) a'r Ddeddf Hawliau Rhentwyr – Beth maent yn ei olygu ar gyfer rhentwyr cymdeithasol yng Nghymru?

Mai 2026

Beth yw'r Ddeddf Hawliau Rhentwyr?

Mae'r Deddf Hawliau Rhentwyr yn newid yn y gyfraith dan arweiniad Llywodraeth y DU i wella hawliau tenantiaid. Mae'r Ddeddf newydd hon yn cael sylw yn y cyfryngau ar hyn o bryd a rydym eisiau esbonio sut mae'n effeithio arnoch chi fel rhentwyr tai cymdeithasol yng Nghymru.

Yng Nghymru, fe wnaeth y Deddf Hawliau Rhentwyr newid deddfwriaeth rhentu Cymru – 'Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru)'. Mae dau beth yn newid i rentwyr cymdeithasol (a rhentwyr preifat) Cymru fel canlyniad i hyn. Daw'r newidiadau hyn i rym ar 1 Mehefin 2026.

Felly beth yw'r newidiadau?

Mae'r contract ar gyfer eich eiddo rhent yn newid.

Mae'n rhaid i'ch contract gynnwys gwybodaeth newydd ('telerau') sy'n golygu na all landlord wahaniaethu yn eich erbyn os ydych yn hawlio budd-daliadau neu os oes gennych blentyn yn byw gyda chi neu'n ymweld â'ch cartref.

Pwyntiau allweddol:

- Gall landlordiaid barhau i gyfyngu plant mewn eiddo mewn rhai amgylchiadau, er enghraifft os yw'n golygu y byddai eich cartref yn orlawn. Nid yw hyn yn ddim gwahanol i'r arfer presennol – os gallwch gael plant yn byw gyda chi neu'n ymweld â chi nawr, ni fydd hyn yn newid.
- Mae'n rhaid i landlordiaid gysylltu â chi i adael i chi wybod erbyn 14 Mehefin 2026, wyneb yn wyneb, drwy'r post neu drwy e-bost (lle'r ydych wedi dweud ei bod yn iawn iddynt eich e-bostio). Dylech gysylltu â nhw os nad ydych wedi clywed ganddynt erbyn y dyddiad hwn.
- Pan fyddant yn cysylltu â chi, byddant naill ai'n rhoi copi newydd o'ch contract neu ddatganiad ysgrifenedig o'r hyn sydd wedi newid.

- Mae'r newidiadau hyn yn weithredol ar gyfer pob contract presennol a chontract newydd.
- Ni fydd y newidiadau hyn yn effeithio ar y rhan fwyaf o bobl mewn gwirionedd ond byddant yn sicrhau fod gennych hawliau cyfreithiol newydd.

Mae gwybodaeth fwy manwl gan Lywodraeth Cymru ar gael [yma](#).

Dalier sylw: mae 'plentyn' yn y cyd-destun yma yn golygu person dan 18 oed.

Felly beth mae hyn yn ei olygu i chi?

Mae'r telerau newydd yn eich contract yn annhebyg o newid unrhyw beth i chi yn syth, ond mae'n golygu y caiff nawr ei ddiogelu yn y gyfraith. Ni chaniateir i landlordiaid wahaniaethu yn eich erbyn os ydych yn hawlio budd-daliadau neu os oes gennych blentyn yn byw gyda chi neu'n ymweld â'ch cartref.

Mae landlordiaid cymdeithasol eisoes yn ymroddedig fel ymarfer safonol i drin pobl sy'n hawlio budd-daliadau a gyda phlant yn deg a heb wahaniaethu. Os oes cyfyngiadau ar hyn o bryd ar blant yn eich eiddo, mae'n debyg y byddant yn dal i fod yn weithredol. Er enghraifft, os na fedrwch gael plant yn eich eiddo ar hyn o bryd oherwydd maint yr eiddo neu'r math o eiddo – tebyg i lety ar gyfer pobl hŷn – byddai hyn yn parhau yr un fath pan fydd eich contract yn newid hefyd.

Mae hyn oherwydd fod y gyfraith yn dweud fod yn rhaid i unrhyw gyfyngiad fod yn ffordd gymesur i gyflawni nod ddilys.

Gall enghreifftiau o nod ddilys gynnwys:

- Gorlenwi
- Pryderon am iechyd neu ddiogelwch
- Bod y math o lety yn anaddas e.e. tai pobl hŷn
- Llety arbenigol, tebyg i lety ar gyfer rhai sy'n cael eu trin ar gyfer camddefnyddio sylweddau.

Siaradwch gyda'ch landlord os ydych yn ansicr.

Cwestiynau cyffredin

A oes gen i ddewis am y newidiadau contract yma ac oes angen i mi wneud unrhyw beth i gadarnhau hynny?

Mae'r newidiadau yn weithredol ar gyfer pob contract meddiannaeth ar gyfer pawb sy'n rhentu. Cawsant eu cynllunio i ddiogelu tenantiaid rhag gwahaniaethu yn eu herbyn. Dim ond gyda chaniatâd y landlord a hefyd y tenant y mae'r gyfraith yn caniatáu iddynt gael eu dileu neu eu haddasu, os byddai hynny er budd y tenant. Mae hyn yn annhebygol o fod yn wir ar gyfer y rhan fwyaf o denantiaid. Os ydych yn ansicr, siaradwch gyda'ch landlord as gwelwch yn dda. Ni fydd angen i chi wneud unrhyw beth, tebyg i lofnodi unrhyw beth, i'w gadarnhau.

A all fy mhlant neu fy llys blant symud i fewn gyda fi nawr? A fedraf fabwysiadu neu ddechrau maethu?

A fydd angen i fi hysbysu fy landlord yn ffurfiol os yw fy mhlant yn dechrau byw gyda fi?

Bydd hyn yn dibynnu ar eich amgylchiadau penodol. Os oedd rheswm dilys yn ei le o'r blaen drwy eich contract neu bolisi y landlord (e.e. maint yr eiddo neu'r math o dŷ) yna mae hyn yn debygol o barhau i fod yn weithredol hyd yn oed gyda'r ddeddfwriaeth newydd. Dan y rhan fwyaf o gontractau meddiannaeth, disgwylir i chi ddweud wrth eich landlord am unrhyw newidiadau sylweddol i'ch aelwyd, yn cynnwys os oes plant, llys-blant, plant maeth neu aelodau eraill o'ch teulu yn dechrau byw gyda chi ar sail barhaol neu hirdymor. Dylech gyfeirio at eich contract a pholisïau eich landlord a gofyn iddynt am help os ydych yn ansicr.

A fedrwn gael fy ngorfodi i symud i gartref llai fel canlyniad i'r newid yma?

Na, bydd gan eich contract yr un mesurau diogelu ag sydd gennych nawr.

A allaf wneud cynnig am eiddo tai cymdeithasol neu wneud cais i ffeirio cartref os oes gennyf blant?

Gallwch, mae hyn yn arferol. Dim ond os yw'n anaddas y bydd cyfyngiadau yn weithredol e.e. rhy fach neu wedi ei adeiladu'n arbennig ar gyfer pobl hŷn.

Beth os wyf yn byw mewn llety gwarchod?

Os ydych yn byw mewn llety gwarchod ar gyfer pobl hŷn a ni chaniateir i blant fyw yn eich eiddo ar hyn o bryd, mae hyn yn debygol o barhau. Mae hyn oherwydd y gall eich landlord ystyried fod angen hyn i sicrhau amgylchedd addas ar gyfer yr holl breswylwyr neu oherwydd gofynion cyfreithiol. Dylech gysylltu â'ch landlord os oes gennych unrhyw bryderon.

Sut mae landlordiaid cymdeithasol yn rhoi gwybod i denantiaid am y newidiadau yma, yn arbennig y rhai gydag anghenion ychwanegol?

Bydd landlordiaid yn rhoi cadarnhad ysgrifenedig i chi o'r newidiadau hyn erbyn 14 Mehefin, gan gadarnhau beth sy'n newid a pham a, lle'n berthnasol, gyfeirio adnoddau ychwanegol sydd ar gael. Bydd tenantiaid gydag anghenion neilltuol yn parhau i gael eu cefnogi fel sy'n briodol.

Beth os wyf yn credu fod gwahaniaethu yn fy erbyn er gwaethaf yr hawliau newydd yma?

Dylech godi'r pryderon hyn gyda'ch landlord yn y lle cyntaf. I gael mwy o gyngor, mae canllawiau Llywodraeth Cymru yn awgrymu eich bod yn cysylltu â Shelter Cymru.

A oes unrhyw sefyllfaoedd lle gallai hawlio budd-daliadau ddal i gael effaith anuniongyrchol ar benderfyniadau tenantiaeth?

Ni all landlord wahaniaethu yn eich erbyn ar y sail eich bod yn hawlio budd-daliadau. Maent yn dal i fedru cynnal asesiadau fforddiadwyedd i sicrhau y gallwch fforddio talu'r rhent. Dylai'r gwiriadau hyn ystyried pob ffynhonnell o incwm yn deg, yn cynnwys cyflogau, pensiynau, taliadau cynhaliaeth a budd-daliadau.